

ISSN 3041-1793 Online

УДК 338.439:637.1(477)+339.923:061.1ЄС

[https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-5\(22\)-2527-2541](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-5(22)-2527-2541)

Тараймович Ірина Володимирівна кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри харчових технологій та хімії, Луцький національний технічний університет, <https://orcid.org/0000-0003-4129-2671>

Пугачов Володимир Миколайович кандидат економічних наук, доцент, Відділ продовольства, Національний науковий центр "Інститут аграрної економіки", <https://orcid.org/0000-0002-5456-5862>

Козловський Андрій Олександрович здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії кафедри харчових технологій та хімії, Луцький національний технічний університет, <https://orcid.org/0009-0009-4128-2052>

ЕКОНОМІКА МОЛОКА В УКРАЇНІ: ТЕНДЕНЦІЇ ВИРОБНИЦТВА, ПЕРЕРОБКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Анотація. Стаття визначає провідні економічні зміни на молочному ринку України. Також передбачено узагальнити тенденції виробництва, переробки та реалізації продукції в період посилення інтеграції з Європейським Союзом. Основну увагу приділено структурним зрушенням між категоріями виробників, зміні ролі переробної ланки, динаміці якості сировини та трансформації зовнішніх каналів збуту. Методологія дослідження поєднує статистичний аналіз, порівняльний підхід, структурне оцінювання ринку, економічну інтерпретацію галузевих показників і графічне узагальнення даних. Інформаційну базу сформовано на основі офіційної статистики, матеріалів галузевих асоціацій, профільних аналітичних оглядів та відкритих джерел щодо торгівлі молокопродуктами. У роботі з'ясовано, що протягом 2021–2025 років молочний сектор України перейшов до моделі концентрації виробництва. Частка промислових підприємств у загальному випуску значно зросла, тоді як роль домогосподарств поступово зменшилася. Скорочення поголів'я частково компенсується зростанням продуктивності стада та модернізацією виробничих процесів. Спостерігається збільшення частки молока гатунку «екстра», поширення охолодженого збору сировини, розширення цифрового обліку та посилення лабораторного контролю. Переробна галузь проходить етап укрупнення, а випуск продукції з вищою доданою вартістю поступово розширюється. Експорт дедалі більше орієнтується на країни ЄС, хоча ціновий

розрив між українським і європейським ринками зберігається. Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що запропоновані висновки можна використовувати для формування галузевої політики, інвестиційних програм, експортних стратегій та управлінських рішень підприємств молочного сектору. Оригінальність дослідження забезпечується комплексним поєднанням показників виробництва, переробки, якості та зовнішньої торгівлі українською молочною продукцією. Сформований підхід допоміг цілісно оцінити економіку виробництва і реалізації молока в Україні та окреслити напрями подальшої модернізації галузі.

Ключові слова: молочна галузь, виробництво молока, переробка молока, експорт продукції, європейська інтеграція, конкурентоспроможність.

Taraimovych Iryna Candidate of Technical Sciences, Associate Professor, Associate Professor Department of Technologies and Processing Enterprises Equipment, Lutsk National Technical University, <https://orcid.org/0000-0003-4129-2671>

Pugachov Volodymyr Candidate of economic sciences, Associate Professor, the Food Department, National Scientific Centre "Institute of Agrarian Economics", <https://orcid.org/0000-0002-5456-5862>

Kozlovskiy Andrii PhD student Department of Technologies and Processing Enterprises Equipment, Lutsk National Technical University, <https://orcid.org/0009-0009-4128-2052>

MILK ECONOMY IN UKRAINE: TRENDS IN PRODUCTION, PROCESSING AND MARKETING UNDER CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION

Abstract. The article identifies the leading economic changes in the dairy market of Ukraine. It also aims to generalize the trends in production, processing, and marketing of dairy products during the period of intensified integration with the European Union. Primary attention is focused on structural shifts among categories of producers, changes in the role of the processing sector, dynamics of raw milk quality, and transformation of external distribution channels. The research methodology combines statistical analysis, a comparative approach, structural market assessment, economic interpretation of sectoral indicators, and graphical generalization of data. The information base was formed using official statistics, materials of industry associations, specialized analytical reviews, and open sources concerning trade in dairy products. The study found that during 2021–2025 the dairy

ISSN 3041-1793 Online

sector of Ukraine moved to a model of production concentration. The share of industrial enterprises in total output increased significantly, while the role of households gradually declined. The reduction in cattle numbers is partly compensated by higher herd productivity and modernization of production processes. An increase in the share of extra-grade milk, wider use of chilled raw milk collection, expansion of digital accounting, and stronger laboratory control are observed. The processing industry is undergoing a stage of consolidation, while the output of products with higher added value is gradually expanding. Exports are increasingly oriented toward EU countries, although the price gap between the Ukrainian and European markets remains. The practical significance of the obtained results lies in the fact that the proposed conclusions may be used for shaping sectoral policy, investment programs, export strategies, and managerial decisions of dairy enterprises. The originality of the research is ensured by the comprehensive combination of indicators of production, processing, quality, and foreign trade in Ukrainian dairy products. The developed approach made it possible to comprehensively assess the economics of milk production and marketing in Ukraine and to outline directions for further modernization of the sector.

Keywords: dairy industry, milk production, milk processing, product export, European integration, competitiveness.

Постановка проблеми. Молочна галузь України є важливою для аграрної економіки. Вона впливає на продовольчу безпеку держави, забезпечує роботою сільські території, дає валютні надходження та підтримує стабільність внутрішнього споживчого ринку. Тому зміни у виробництві та реалізації молока мають значення не лише для окремих підприємств, а й для всієї національної економіки. Останніми роками ринок розвивається під впливом кількох чинників. Це воєнні ризики, зростання енергетичних витрат, скорочення поголів'я худоби, демографічні втрати в селах і посилення вимог з боку зовнішніх торговельних партнерів. Європейська інтеграція відкриває для українських виробників нові можливості збуту. Водночас вона висуває жорсткі вимоги до якості сировини, простежуваності продукції, екологічних стандартів і конкурентоспроможної собівартості [9]. Тому ринок зараз переживає структурне переформатування. Посилюються позиції великотоварних виробників. Змінюється роль домогосподарств. Зростає значення переробки з високою доданою вартістю.

Головна проблема дослідження полягає в тому, що сучасні економічні тенденції молочної галузі України досі недостатньо вивчені. Залишаються незрозумілими наслідки зміни виробничої структури та реальні можливості адаптації до європейського ринкового середовища. Це вимагає комплексного аналізу виробництва, переробки та реалізації молочної продукції в нових умовах.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У публікації Гладій М. Р. та Просович О. П. [2] наведено оцінку поточного стану молочної галузі України. Автори окреслили напрями її відновлення. Вони показали, як виробничі втрати, скорочення сировинної бази та інвестиційні обмеження впливають на розвиток сектору. Водночас питання адаптації галузі до нових вимог європейського ринку залишилися недостатньо розкритими. Дослідження Калінчик М. В. та ін. [5] стосується функціонування ринку молока в умовах, коли Україна отримала статус кандидатки до ЄС. Автори показали, що інституційні зміни здатні прискорити модернізацію виробництва. Проте механізми впливу цінових диспропорцій на фінансову стійкість виробників лишилися менш опрацьованими. У роботі Лисюк В. М. та Носової Н. І. [6] досліджено конкурентне середовище на ринку молочних продуктів. Увагу зосереджено на концентрації виробництва та ринковій владі окремих операторів. Однак потребує додаткового аналізу те, як конкуренція пов'язана з експортною орієнтацією підприємств.

Наукова публікація Майовець Є., Сенишин О. та Хіча Р. [8] пропонує підходи до стратегічного маркетингового розвитку молокопереробної промисловості. Автори показали значення брендингу, просування та управління асортиментом. Проте питання економічної результативності цих рішень у воєнний період висвітлено лише частково. У дослідженні Окландер М. А. [12] розкрито місце молокопереробної галузі України у глобальних ланцюгах доданої вартості. Автор доводить необхідність переходу до продукції глибокої переробки. Разом із тим варто детальніше розглянути роль внутрішнього ринку у формуванні експортного потенціалу. Робота Пилявець В. М. та Дончак Л. Г. [14] описує тенденції стратегічного розвитку молочної промисловості. Наведено оцінки ресурсних та інвестиційних факторів. Водночас не повністю з'ясовано, як технологічна модернізація впливає на собівартість продукції.

У дослідженні Скопенко Н., Северини І. та Вознюк М. [16] показано сучасні виклики галузі та напрями інноваційного розвитку. Автори переконливо підкреслюють значення цифровізації та автоматизації. Однак бракує розгорнутого аналізу регіональних відмінностей розвитку. Робота Столярчук Н. [18] містить оцінку перспектив експорту молока, вершків і сирів до ЄС. Показано, як стандарти якості та тарифний режим впливають на торговельні потоки. Але питання довгострокової конкурентоспроможності українських постачальників залишаються відкритими. Аналітичний огляд «Eurointegration 2.0. The Ukrainian Dairy Sector» [20] узагальнює наслідки євроінтеграції для молочного сектору України. У ньому показано потенціал зростання та інституційні ризики перехідного періоду. Усе це дає підстави вважати доцільним проведення окремого дослідження. Воно має бути

ISSN 3041-1793 Online

присвячене структурній трансформації молочного ринку України продукції в умовах європейської інтеграції.

Мета статті – визначити провідні економічні тенденції у сфері виробництва, переробки та збуту молока в Україні з урахуванням європейського курсу.

Завдання дослідження:

- проаналізувати структурні зміни у виробництві молока, стан переробного сектору та динаміку якісних показників галузі;
- визначити вплив європейської інтеграції на перспективи подальшої модернізації молочної галузі України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Молочний ринок України у 2021–2025 роках змінився глибше, ніж це видно за формальними показниками валового виробництва. Якщо раніше домінувала модель кількісного забезпечення внутрішнього попиту за рахунок поєднання промислового сектору та домогосподарств, то нині система переходить до іншої логіки. У центрі опинилися стандартизована якість, контрактна дисципліна, стабільність поставок, експортна придатність продукції та технологічна ефективність виробника. Саме ці чинники стали рушієм структурної трансформації галузі [3].

Інтеграція до європейського економічного простору прискорила ті зміни, які раніше відбувалися повільно. Підприємства, здатні інвестувати у стадо, енергоефективність, автоматизацію доїння, охолодження та простежуваність походження сировини, отримали нові ринкові переваги. Натомість дрібний виробник дедалі частіше втрачає позиції. Це пов'язано з тим що ринок тепер оцінює не сам факт наявності молока, а його параметри та передбачуваність поставки (табл. 1).

Таблиця 1

Розширена структура виробництва молока в Україні за категоріями господарств у 2021–2025 рр.

№ з/п	Показник	роки				
		2021	2022	2023	2024	2025
1	Виробництво підприємствами, млн т	2,75	2,64	2,81	2,99	3,20
2	Виробництво домогосподарствами, млн т	5,96	5,12	4,62	4,25	4,21
3	Загальний обсяг виробництва, млн т	8,71	7,76	7,43	7,24	7,41
4	Частка підприємств, %	31,6	34,0	37,8	41,3	43,2
5	Частка домогосподарств, %	68,4	66,0	62,2	58,7	56,8
6	Темп зміни загального обсягу, % до поперед. року	-2,1	-10,9	-4,3	-2,6	+2,3
7	Середній надій у підприємствах, кг/корову	7420	7610	7840	8015	8260
8	Кількість корів, млн голів	1,56	1,42	1,31	1,24	1,20

Таблиця 1 демонструє найбільший парадокс галузі. Поголів'я скорочується майже щороку, але виробництво підприємств зростає. Це означає, що

приріст продуктивності компенсує частину втрат екстенсивної моделі. У 2025 році підприємства вже формують понад 43% ринку, хоча ще кілька років тому мали третину загального обсягу. Отже, концентрація виробництва триває. Домогосподарства не зникають повністю, але їх роль змінюється. Вони дедалі більше працюють для власного споживання або локального неформального продажу [7, с. 81]. Для переробки їх значення скорочується. І в результаті заводи орієнтуються на професійний сектор (табл.2).

Таблиця 2

Показники переробки молока та завантаження виробничих потужностей у 2021–2025 рр.

№ з/п	Показник	роки				
		2021	2022	2023	2024	2025
1	Надійшло молока на переробку, млн т	3,03	2,68	2,87	3,13	3,46
2	Кількість активних заводів, од.	142	129	125	123	126
3	Середнє завантаження потужностей, %	61	54	58	63	67
4	Виробництво масла, тис. т	96	84	92	101	108
5	Виробництво сирів, тис. т	131	118	126	139	151
6	Кисломолочна продукція, тис. т	488	462	481	497	515
7	Сухе молоко та концентрати, тис. т	72	65	74	82	93
8	Середня продуктивність на 1 завод, тис. т	21,3	20,8	23,0	25,4	27,5

З таблиці 2 видно, що відбувається укрупнення переробної галузі. Кількість активних підприємств зменшується, але середня продуктивність одного заводу зростає. Це, мабуть, природний процес ринкового відбору. Слабші виробники залишають ринок, а сильніші модернізують обладнання та збільшують серії випуску [12].

Молочна галузь України входить у фазу структурної перебудови, де одночасно діють фактори втрат, модернізації та експортного переформатування. За підсумками 2024 року країна виробила 7,21 млн т молока і посіла 32 місце у світі. Для порівняння, у 2020 році обсяг становив 9,9 млн т, а у 1992 році, ще на піку ресурсної бази, 19,1 млн т. Падіння за довгий період виглядає системним, а не циклічним. Це означає, що скорочення формувалося не лише через війну, а й через тривале звуження поголів'я, слабку інвестиційну динаміку та втрату дрібного виробника. Переробна ланка також демонструє суперечливу картину. Із 373 зареєстрованих потужностей у 2024 році реально працювали лише 123 підприємства. Частка активних виробництв становила близько 33%. Отже, дві третини наявної інфраструктури не створювали доданої вартості. Це вже не локальна проблема окремих регіонів, а сигнал про надлишкову або морально застарілу виробничу базу [17]. В результаті маємо ситуацію, коли сировина є, попит частково є, а виробничий контур викорис-

ISSN 3041-1793 Online

товується неповно. Особливо показовим є стан поголів'я корів. У 2009 році в Україні утримувалося майже 3 млн голів, нині трохи більше 1 млн. Скорочення перевищує 60%. Найбільші втрати припали на особисті селянські господарства (ОСГ). Саме вони десятиліттями формували базову пропозицію молока, але поступово втрачали економічну мотивацію. Низька продуктивність, здорожчання кормів, старіння населення села та логістичні ризики пришвидшили вихід дрібних виробників із ринку.

На цьому тлі корпоративний сектор виглядає значно стійкішим. Станом на 1 листопада 2025 року промислові господарства виробили 2,64 млн т молока-сировини, що на 187 тис. т більше попереднього року. Приріст становив 7,6%. Це найвищий результат з 2009 року. Водночас загальне виробництво скоротилося на 271 тис. т, або на 4%, через падіння сектору домогосподарств. Тобто зростання ферм уже не перекриває втрати населення, але саме ферми утримують галузь від різкішого спаду (рис. 1) [11].

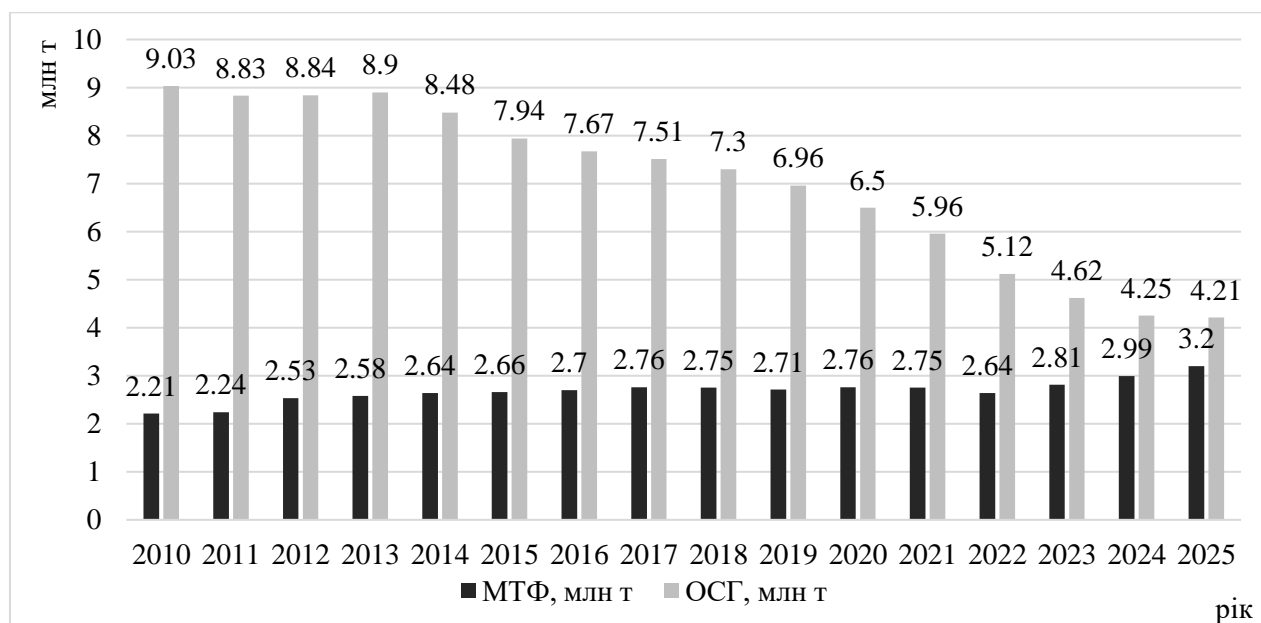

Рис. 1. Структурні зміни обсягів виробництва молока в Україні за секторами господарювання в 2010-2025 роках, млн т [11]

Різко змінилася структура постачання на переробку. Якщо у 2009 році співвідношення між населенням і молочнотоварними фермами (МТФ) становило 60% до 40%, то нині майже 95% сировини для заводів забезпечують ферми. Це кардинальна трансформація бізнес-моделі ринку. Заводи дедалі більше орієнтуються на великого постачальника з прогнозованою логістикою, контрольованими показниками жиру, білка та санітарної безпеки [10]. Для дрібного виробника місця стає менше, а вимоги вищі (рис. 2).

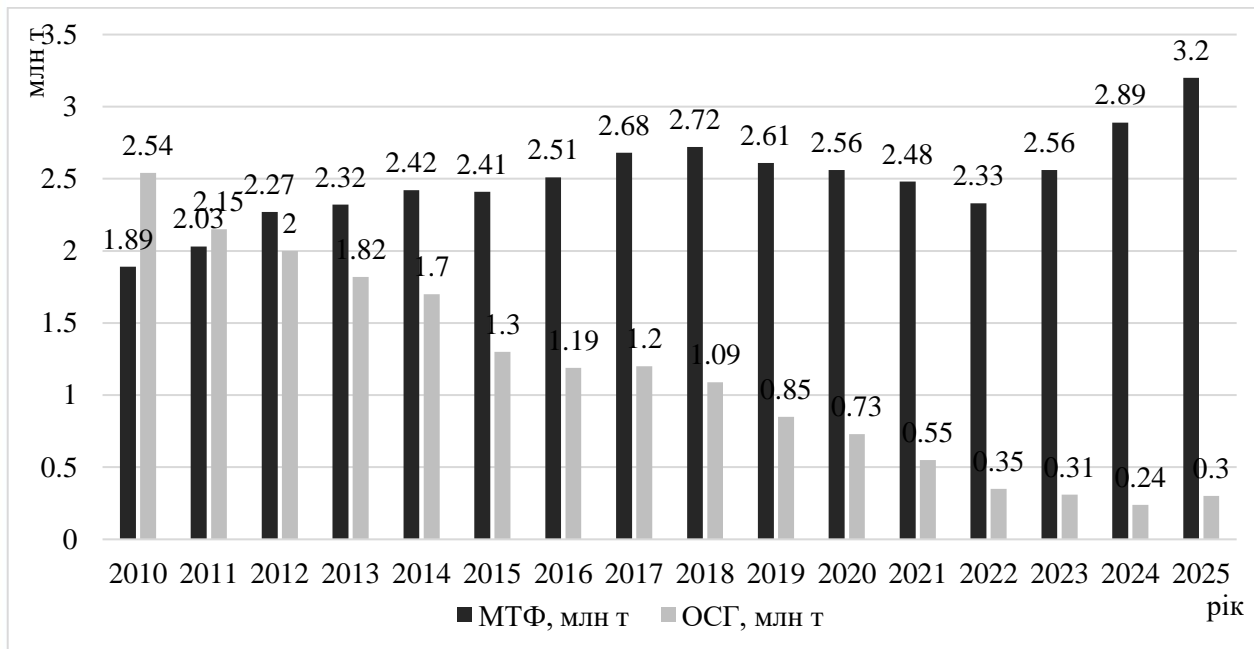

Рис. 2. Тенденції постачання сирого молока на переробні підприємства за секторами виробництва в періоді 2010-2025 років, млн т [11]

Окремо слід виділити продуктивність стада. Середній показник по країні становить 6125 кг на корову за рік, але на фермах уже досягнуто 8167 кг. Найкращі господарства перевищують 13 тис. кг. От де видно справжній резерв галузі. Україна втрачає кількість корів, але частково компенсує це продуктивністю. За воєнний період приріст надоїв на фермах сягнув 20% відносно довоєнного 2021 року. Причини зрозумілі: генетика, точне годування, автоматизоване доїння, цифровий контроль здоров'я стада, селекційна робота. Водночас іде концентрація виробництва. Уже 37% корів утримуються на фермах із поголів'ям понад 1000 голів. Але проблема в тому, що у 2022–2025 роках галузь втратила 472 молочнотоварні ферми, або 26% їх загальної кількості. Отже, ринок не лише укрупнюється, а й очищується через високу капіталомісткість. Менші гравці не витримують тиску вартості електроенергії, кредитних ставок та ризиків безпеки [1, 11]

Якість молока покращується швидше, ніж кількісні показники. Частка молока гатунку «екстра» зростає з 9,2% у 2014 році до очікуваних 62% у 2025 році. Це серйозний технологічний прорив. Фактично галузь переходить до європейської моделі стандартизації. Для експорту це добра новина, для дрібного виробника менш добра, бо відповідність стандартам потребує інвестицій у холодовий ланцюг, санітарію та лабораторний контроль (рис. 3.) [15].

ISSN 3041-1793 Online

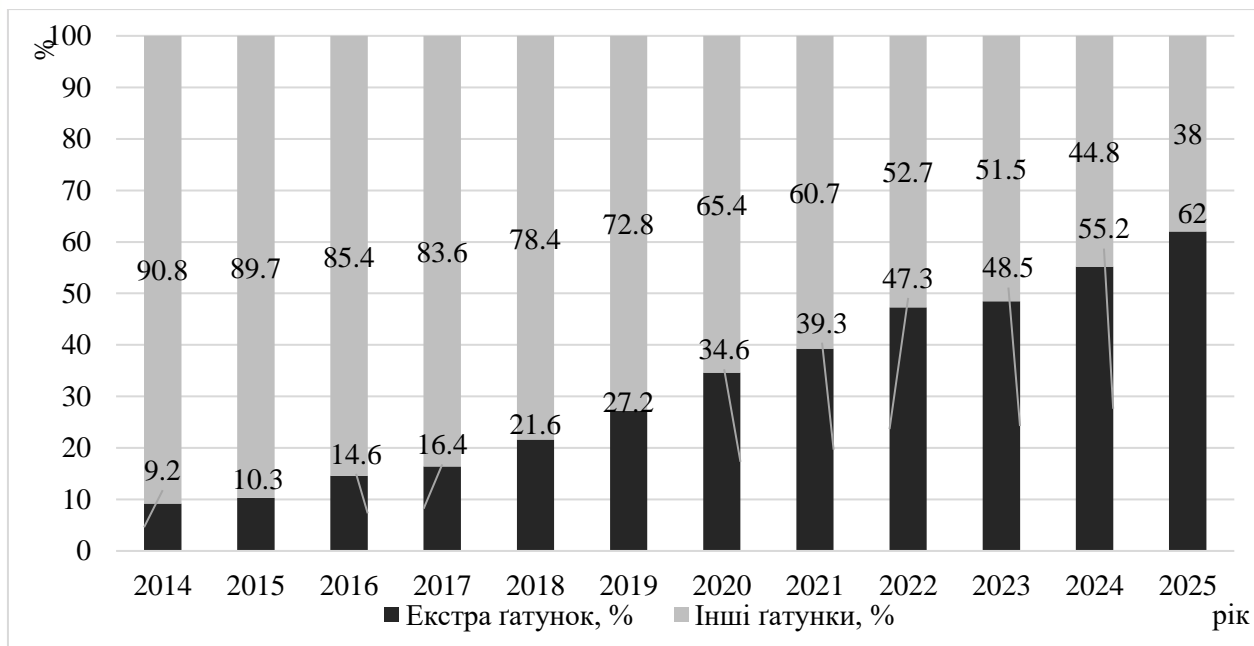

Рис. 3. Зміна частки виробництва молока екстрагатунок в загальному обсязі молочної сировини у період 2014-2025 років, % [1, 13]

Особливо важливим є зростання виробництва сирів і концентратів. Саме ці товари створюють вищу додану вартість порівняно з продажем сировини. Для інтеграції до ЄС це принципово, бо конкурувати лише дешевим молоком складно (табл. 3).

Таблиця 3

Якісні та технологічні параметри молочного сектору України у 2021–2025 рр. [11, 19]

№ з/п	Показник	роки				
		2021	2022	2023	2024	2025
1	Частка молока гатунку «екстра», %	39,3	47,3	48,5	55,2	62,0
2	Частка охолодженого молока при зборі, %	71	76	81	86	91
3	Частка автоматизованих ферм, %	18	22	27	31	36
4	Частка ферм із цифровим обліком стада, %	24	29	35	42	51
5	Середній вміст жиру, %	3,62	3,66	3,69	3,73	3,77
6	Середній вміст білка, %	3,12	3,15	3,18	3,21	3,25
7	Частка лабораторно сертифікованих партій, %	58	64	71	79	87
8	Втрати сировини в логістиці, %	4,8	4,3	3,8	3,2	2,7

Якість стала окремим активом галузі. Якщо раніше вона сприймалася як додаткова перевага, то тепер це пропуск на ринок. Підприємства, що не забезпечують охолодження чи лабораторний контроль, втрачають канали збуту. До речі, скорочення логістичних втрат також прямо підвищує рентабельність (табл. 4).

Таблиця 4

Експортна орієнтація молочної галузі України у 2021–2025 рр., млн дол. США [4, 17]

№ з/п	Показник	роки				
		2021	2022	2023	2024	2025
1	Експорт до ЄС	88	96	128	167	214
2	Експорт до Молдови	39	42	46	51	57
3	Експорт до Азії	34	31	39	48	61
4	Експорт до Близького Сходу	19	21	29	37	44
5	Інші напрями	22	24	21	23	26
6	Загальний експорт	202	214	263	326	402
7	Частка ЄС у загальному експорті, %	43,6	44,9	48,7	51,2	53,2
8	Середня експортна ціна, дол./т	1640	1710	1835	1960	2085

Експорт дедалі більше концентрується на європейському напрямі. Частка ЄС перевищує половину загального продажу. Це означає посилення залежності від вимог регуляторного середовища Євросоюзу, але одночасно відкриває ринок із високою платоспроможністю.

Цінова ситуація лишається напруженою. У першому півріччі 2025 року закупівельна ціна в Україні становила 37,82 євро за 100 кг, тоді як у ЄС 52,87 євро. Різниця склала 39%. У середньому за останні роки відставання трималося на рівні 30–35%. Для переробника це конкурентна перевага, для фермера це втрата ресурсу модернізації. За таких умов, виникає системний дисбаланс: так український виробник має більш дешеву реалізацію, але поступово має виконувати дорожчі європейські стандарти щодо виробництва (рис. 4).

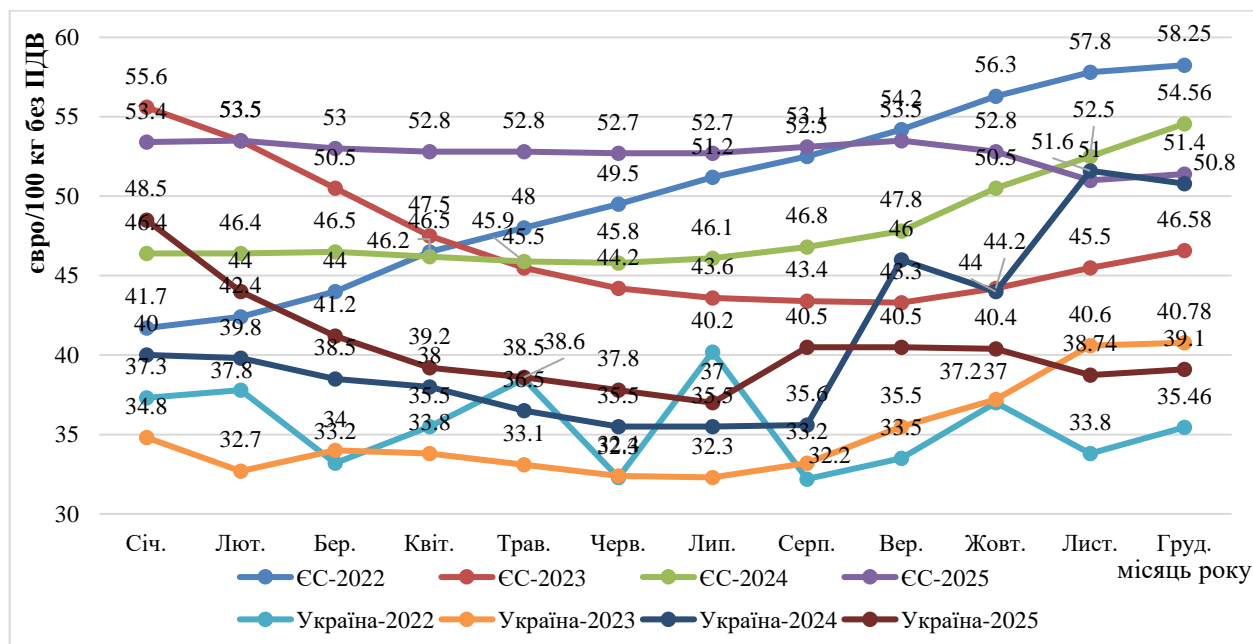

Рис. 4. Порівняльна динаміка закупівельних цін на молоко в Україні та країнах ЄС у 2022-2025 році, євро за 100 кг без ПДВ [11, 17]

ISSN 3041-1793 Online

Експортний контур теж неоднозначний. Кожен п'ятий літр молока, що переробляється в Україні, орієнтований на зовнішній ринок. Основні напрямки це Молдова, Казахстан, Польща, Литва, Нідерланди. Проте значна частина поставок до ЄС має біржовий характер і надалі перепродається в треті країни. Це означає, що Україна поки що експортує переважно сировинно-товарний продукт, а не брендovanу преміальну продукцію з високою маржею. Конкуренція з глобальними експортерами посилюється. США мають автоматизовані ферми й високу генетику стада. Нова Зеландія та країни Латинської Америки працюють на дешевшій пасовищній моделі. Українському виробнику доводиться конкурувати одночасно і з технологічною моделлю, і з низьковитратною моделлю. Молочна галузь України не перебуває у стані занепаду. Вона перебуває у фазі жорсткого відбору. Зникають слабкі структури, посилюються великі ферми, зростає якість, але скорочується база виробництва. Але проблема в тому, що українські виробники працюють при дорожчих кредитах і складнішій логістиці. Отже, для довгострокового успіху потрібно знижувати собівартість через технології, а не через тиск на закупівельну ціну сировини (табл. 5).

Таблиця 5

Комплексні пропозиції щодо розвитку молочної галузі України в умовах інтеграції до ЄС (розроблено автором)

№ з/п	Напрямок дії	Основний зміст заходу	Економічний ефект	Строк реалізації	Відповідальні суб'єкти
1	Модернізація ферм	Роботизоване доїння, охолодження, енергоощадність	Зниження собівартості на 8–12%	2025–2028	Бізнес, банки
2	Генетика стада	Імпорт ембріонів, селекційні програми	Приріст надою на 12–18%	2025–2030	Ферми, асоціації
3	Переробка високої доданої вартості	Сири, протеїнові концентрати, сухі суміші	Зростання маржі експорту	2025–2029	Заводи, інвестори
4	Логістика холоду	Рефрижератори, регіональні хаби збору	Менші втрати сировини	2025–2027	Бізнес, громади
5	Експортний маркетинг	Брендинг української молочної продукції	Розширення ринків збуту	2025–2028	Експортери, держава
6	Фінансування модернізації	Пільгові кредити, гарантійні фонди	Прискорення інвестицій	2025–2030	Уряд, банки
7	Освіта кадрів	Програми менеджменту ферм і технологів	Підвищення продуктивності	постійно	ЗВО, бізнес
8	Цифрова простежуваність	Е-сертифікація, контроль партій, аналітика	Доступ до преміальних ринків	2025–2027	Держава, компанії

Майбутня модель галузі вже проглядається. Менше дрібних неефективних постачальників, більше спеціалізованих ферм. Менше продажу сировини, більше глибокої переробки. Менше цінової конкуренції, більше конкуренції за якість. Це, на нашу думку, і є справжня структурна трансформація. Українська молочна галузь має ресурс для зростання навіть за складних умов. Є корми, є досвід, є внутрішній попит, є зовнішні ринки. Потрібна інша організація капіталу та управління. Якщо поєднати інвестиції, технології та експортний маркетинг, то до кінця десятиліття ринок може перейти від режиму виживання до режиму розширення.

Висновки. Структурна трансформація молочного ринку України у період 2021–2025 років відбувалася за рахунок перерозподілу виробництва від домогосподарств до промислових підприємств. Останні збільшили власну частку з 31,6% до 43,2%. Попри загальне скорочення поголів'я корів, цей негативний процес вдалося частково компенсувати завдяки підвищенню продуктивності стада. Середній надій на одну корову зріс до 8260 кг. У переробній ланці також відбулася концентрація потужностей. Менша кількість активних заводів забезпечила вищий рівень завантаження і більший випуск продукції. Отже, галузь поступово переходить до інтенсивної моделі розвитку з кращою економічною ефективністю.

Інтеграція до ринку Європейського Союзу стала головним чинником якісної модернізації молочної галузі України. Частка молока гатунку «екстра» зросла з 39,3% у 2021 році до 62,0% у 2025 році. Водночас частка ЄС у структурі експорту перевищила половину загального зовнішнього продажу. Крім того, посилюються вимоги до простежуваності, лабораторного контролю, охолодження та технологічної дисципліни виробництва. Однак зберігається ціновий дисбаланс між Україною та ЄС, який обмежує інвестиційні можливості виробників. Доведено, що подальше зростання галузі залежатиме від поглиблення переробки, впровадження сучасних технологій і розвитку експортного маркетингу.

Література:

1. Асоціація виробників молока: офіційний сайт. URL: <https://avm-ua.org/uk> (дата звернення 21.04.2026 р.)
2. Гладій М. Р., Просович О. П. Сучасний стан та перспективи розвитку молочної галузі України. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління»*. 2022. Т. 6. № 2 (10). С. 20–31. DOI: <https://doi.org/10.23939/semi2022.02.020>
3. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 20.04.2026).
4. *Зовнішня торгівля молокопродуктами: січень-грудень-2025 проти січня-грудня-2024*. URL: <https://uadairy.com/zovnishnya-torgivlya-molokoproduktamy-sichen-gruden-2025-proty-sichnya-grudnya-2024> (дата звернення: 20.04.2026).

ISSN 3041-1793 Online

5. Калінчик М. В., Ільчук М. М., Лавров Р. В., Одінцов О. М., Томашевська О. А. Функціонування ринку молока: досвід України як кандидатки в члени Євросоюзу. *Економіка і управління бізнесом*. 2024. Т. 15. № 1. С. 20–44. DOI: [https://doi.org/10.31548/economics15\(1\).2024.019](https://doi.org/10.31548/economics15(1).2024.019)
6. Лисюк В. М., Носова Н. І. Аналіз конкуренції на ринку молочних продуктів у контексті визначення реальних заходів його відродження. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 12. С. 97–103. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.12.97>
7. Лисюк В. М., Носова Н. І., Секіро І. М. Розвиток інтегрованих ринків молока і молочної продукції в Україні. *Агросвіт*. 2025. № 11. С. 78–83. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.11.78>
8. Майовець Є., Сенишин О., Хіч Р. Стратегічний маркетинговий розвиток молокопереробної промисловості України. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2024. Вип. 51. С. 47–56. DOI: <https://doi.org/10.30970/meu.2024.51.0.5106>
9. Македон В. В., Волошко Н. О. Вплив транснаціональних корпорацій на реалізацію цілей сталого розвитку. *Інфраструктура ринку*. 2023. Вип. 70. 2023. С. 8-14. DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastructure70-2>
10. Молнар С. С., Меньяйлова Г. Є., Македон В. В. Трансформація глобальних ланцюгів постачання в умовах гео економічної фрагментації та формування стратегічних орієнтирів розвитку України. *Ефективна економіка*. 2026. № 4. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.4.26>
11. Молочна галузь України: підсумки складного 2025 року. URL: <https://agroconf.org/content/molochna-galuz-ukrayini-pidsumki-skladnogo-2025-roku> (дата звернення: 20.04.2026).
12. Окландер М. А. Молокопереробна галузь України та структура глобальних ланцюгів доданої вартості її продуктів. *Економіка та суспільство*. 2026. № 83. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-83-31>
13. *Оцінка діяльності молокопродуктового підкомплексу АПК у довоєнний період та в умовах війни* / В. М. Івченко, О. С. Зірзак, А. Л. Солошонок, О. М. Полонська та ін. Київ: НДІ «Укragропромпродуктивність», 2024. 42 с. URL: <https://uapp.in.ua/wp-content/uploads/2025/04/maket-vidannja-t.5.2-9-sichnja-25-druk.pdf>
14. Пилявець В. М., Дончак Л. Г. Тенденції стратегічного розвитку молочної промисловості в Україні. *Актуальні питання економічних наук*. 2026. № 20. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18850066>
15. Поперечний С. І., Саламін О. С. Актуальні проблеми та перспективи розвитку ринку молока. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 37. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-32>
16. Скопенко Н., Северина І., Вознюк М. Стан молочної галузі України: виклики, перспективи та напрями інноваційного розвитку. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2025. № 11. С. 179–193. DOI: <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2025-11-179-193>
17. *Стан і перспективи молочної галузі: Україна*. MilkUA.info : вебсайт. 2026. 12 лютого. URL: <https://milkua.info/uk/post/stan-i-perspektivi-molocnoi-galuzi-ukraina> (дата звернення: 28.04.2026).
18. Столярчук Н. *Аналіз стану та оцінка перспектив виробництва та експорту Україною молока, вершків та сирів напівтвердих до ЄС*. Київ: Німецько-український агрополітичний діалог, 2025. 41 с. URL: https://www.apd-ukraine.de/fileadmin/user_upload/APD_Stoliarchuk_UA_SP_fin_01.pdf (дата звернення: 21.04.2026).
19. У 2025 році виробництво молока в Україні перевищило довоєнні показники. NewFood : вебсайт. URL: <https://newfood.ua/2026/01/05/u-2025-rotsi-vyrobnytstvo-moloka-v-ukraini-perevyshchylo-dovoieni-pokaznyku/> (дата звернення: 22.04.2026).

20. Eurointegration 2.0. The Ukrainian Dairy Sector. *Аналітичний огляд молочної галузі*. 2025. URL: <https://kse.ua/wp-content/uploads/2025/10/Eurointegration-2.0.-The-Ukrainian-Dairy-Sector.pdf> (дата звернення 20.04.2026 р.)

References:

1. *Asotsiatsiia vyrobnykiv moloka: ofitsiynyi sait [Association of Milk Producers: official website]*. (2026). Retrieved April 21, 2026, from <https://avm-ua.org/uk> [in Ukrainian]
2. Hladii, M. R., & Prosovykh, O. P. (2022). Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku molochnoi haluzi Ukrainy [Current state and prospects of development of the dairy industry of Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnikha". Seriya "Problemy ekonomiky ta upravlinnia" - Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Series "Problems of Economics and Management"*, 6(2(10)), 20–31. <https://doi.org/10.23939/semi2022.02.020> [in Ukrainian]
3. *Derzhavna sluzhba statystryky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]*. (2026). Retrieved April 20, 2026, from <https://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian]
4. *Zovnishnia torhivlia molokoproduktamy: sichen-hruden-2025 proty sichnia-hrudnia-2024 [Foreign trade in dairy products: January-December 2025 versus January-December 2024]*. (2026). Retrieved April 20, 2026, from <https://uadairy.com/zovnishnya-torgivlya-molokoproduktamy-sichen-gruden-2025-proty-sichnya-grudnya-2024> [in Ukrainian]
5. Kalinchyk, M. V., Ilchuk, M. M., Lavrov, R. V., Odintsov, O. M., & Tomashevskaya, O. A. (2024). Funktsionuvannya rynku moloka: dosvid Ukrainy yak kandydatky v chleny Yevrosoiuzu [Functioning of the milk market: experience of Ukraine as a candidate for EU membership]. *Ekonomika i upravlinnia biznesom - Economics and Business Management*, 15(1), 20–44. [https://doi.org/10.31548/economics15\(1\).2024.019](https://doi.org/10.31548/economics15(1).2024.019) [in Ukrainian]
6. Lysiuk, V. M., & Nosova, N. I. (2025). Analiz konkurentsii na rynku molochnykh produktiv u konteksti vyznachennia realnykh zakhodiv yoho vidrodzhennia [Analysis of competition in the dairy products market in the context of determining real measures for its revival]. *Investytsii: praktyka ta dosvid - Investments: Practice and Experience*, 12, 97–103. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.12.97> [in Ukrainian]
7. Lysiuk, V. M., Nosova, N. I., & Sekiro, I. M. (2025). Rozvytok integrovanykh ryнкiv moloka i molochnoi produktsii v Ukraini [Development of integrated markets of milk and dairy products in Ukraine]. *Ahrosvit - Agrosvit*, 11, 78–83. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.11.78> [in Ukrainian]
8. Maiovets, Ye., Senyshyn, O., & Khich, R. (2024). Stratehichnyi marketynhovyi rozvytok molokopererobnoi promyslovosti Ukrainy [Strategic marketing development of the dairy processing industry of Ukraine]. *Formuvannya rynkovoi ekonomiky v Ukraini - Formation of Market Economy in Ukraine*, 51, 47–56. <https://doi.org/10.30970/meu.2024.51.0.5106> [in Ukrainian]
9. Makedon, V. V., & Voloshko, N. O. (2023). Vplyv transnatsionalnykh korporatsii na realizatsiiu tsilei staloho rozvytku [Impact of transnational corporations on the implementation of sustainable development goals]. *Infrastruktura rynku - Market Infrastructure*, 70, 8–14. <https://doi.org/10.32782/infrastructure70-2> [in Ukrainian]
10. Molnar, S. S., Mienailova, H. Ye., & Makedon, V. V. (2026). Transformatsiia hlobalnykh lantsiuhiv postachannia v umovakh heoekonomichnoi frahmentatsii ta formuvannia stratehichnykh oriientyriv rozvytku Ukrainy [Transformation of global supply chains under geo-economic fragmentation and formation of strategic development guidelines for Ukraine]. *Efektivna ekonomika - Efficient Economy*, 4. <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.4.26> [in Ukrainian]

ISSN 3041-1793 Online

11. *Molochna haluz Ukrainy: pidsumky skladnoho 2025 roku [Dairy industry of Ukraine: results of the difficult year 2025]*. (2026). Retrieved April 20, 2026, from <https://agroconf.org/content/molochna-galuz-ukrayini-pidsumki-skladnogo-2025-roku> [in Ukrainian]
12. Oklander, M. A. (2026). Molokopererobna haluz Ukrainy ta struktura hlobalnykh lantsiuhiv dodanoi vartosti yii produktiv [Dairy processing industry of Ukraine and the structure of global value chains of its products]. *Ekonomika ta suspilstvo - Economy and Society*, 83. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-83-31> [in Ukrainian]
13. Ivchenko, V. M., Zirnzak, O. S., Soloshonok, A. L., Polonska, O. M., et al. (2024). *Otsinka diialnosti molokoproduktovoho pidkompleksu APK u dovoienni period ta v umovakh viiny [Assessment of activity of the dairy products subcomplex of the agro-industrial complex in the pre-war period and under wartime conditions]*. Kyiv: NDI "Ukrahropromproduktynnist". Retrieved from <https://uapp.in.ua/wp-content/uploads/2025/04/maket-vidannja-t.5.2-9-sichnja-25-druk.pdf> [in Ukrainian]
14. Pyliavets, V. M., & Donchak, L. H. (2026). Tendentsii stratehichnoho rozvytku molochnoi promyslovosti v Ukraini [Trends of strategic development of the dairy industry in Ukraine]. *Aktualni pytannia ekonomichnykh nauk - Current Issues of Economic Sciences*, 20. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18850066> [in Ukrainian]
15. Poperechnyi, S. I., & Salamin, O. S. (2022). Aktualni problemy ta perspektyvy rozvytku rynku moloka [Current problems and prospects of milk market development]. *Ekonomika ta suspilstvo - Economy and Society*, 37. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-32> [in Ukrainian]
16. Skopenko, N., Severyna, I., & Vozniuk, M. (2025). Stan molochnoi haluzi Ukrainy: vyklyky, perspektyvy ta napriamy innovatsiinoho rozvytku [State of the dairy industry of Ukraine: challenges, prospects and directions of innovative development]. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*, 11, 179–193. <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2025-11-179-193> [in Ukrainian]
17. *Stan i perspektyvy molochnoi haluzi: Ukraina [State and prospects of the dairy industry: Ukraine]*. (2026, February 12). MilkUA.info. Retrieved April 28, 2026, from <https://milkua.info/uk/post/stan-i-perspektivi-molochnoi-galuzi-ukraina> [in Ukrainian]
18. Stoliarchuk, N. (2025). *Analiz stanu ta otsinka perspektyv vyrobnytstva ta eksportu Ukrainoiu moloka, vershkiv ta syriv napivtverdykh do YeS [Analysis of the state and assessment of prospects for production and export by Ukraine of milk, cream and semi-hard cheeses to the EU]*. Kyiv: Nimetsko-ukrainskyi ahropolitychnyi dialoh. Retrieved April 21, 2026, from https://www.apd-ukraine.de/fileadmin/user_upload/APD_Stoliarchuk_UA_SP_fin_01.pdf [in Ukrainian]
19. *U 2025 rotsi vyrobnytstvo moloka v Ukraini perevyschlylo dovoienni pokaznyky [In 2025 milk production in Ukraine exceeded pre-war indicators]*. (2026). NewFood. Retrieved April 22, 2026, from <https://newfood.ua/2026/01/05/u-2025-rotsi-vyrobnytstvo-moloka-v-ukraini-perevyschlylo-dovoienni-pokaznyky/> [in Ukrainian]
20. *Eurointegration 2.0. The Ukrainian Dairy Sector. (2025). Analytychnyi ohliad molochnoi haluzi [Analytical review of the dairy industry]*. Retrieved April 20, 2026, from <https://kse.ua/wp-content/uploads/2025/10/Eurointegration-2.0.-The-Ukrainian-Dairy-Sector.pdf>.

Дата першого надходження статті до видання: 25.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 09.05.2026